

Økonomisk notat til Dansk Metal, juni 2022

Dansk økonomi har netop haft den højeste vækst siden 1994. Nu er væksten dog bremset op som følge af nedskalering af offentlig aktivitet efter corona og som følge af høje energipriser og krig i Ukraine. Der er fortsat godt gang i arbejdsmarkedet med mange beskæftigede og udbredt mangel på arbejdskraft, men pessimismen begynder så småt at vise sig i tallene.

I denne kvartalsrapports særkapitel undersøges effekterne af høje energipriser og krig i Ukraine med særligt fokus på industrien. Industrien er den branche, der rammes hårdest, hvis Rusland vælger at lukke for gassen til hele EU. Det skyldes, at industrien får mere end halvdelen af sin omsætning fra eksport, og at EU vil kraftigt sænke deres forbrug af danske varer, hvis der lukkes for gassen.

Dansk økonomi står i et vadested

Dansk økonomi er fortsat i god form efter coronapandemien. I første kvartal 2022 faldt BNP med 0,1 pct. i forhold til fjerde kvartal 2021, når der korrigeres for sæsonudsving. Det fremgår af Tabel 1. Faldet kom dog primært på baggrund af et fald i det offentlige forbrug på 1,8 pct., der trak 0,4 pct.point ud af væksten i BNP. Den private del af økonomien voksede dermed i første kvartal 2022.

At det offentlige forbrug faldt i første kvartal, var ikke nogen overraskelse, da man blandt andet har nedjusteret vaccinations-, test- og smitteopsporingsindsats. Ifølge Danmarks Statistik var nedgangen dog bredere end blot coronaindsatser.

Investeringerne steg med 2,6 pct. i første kvartal og drev dermed en stor del af væksten. Set i forhold til første kvartal 2021 er privatforbruget dog også godt med. Væksten i 2021 endte på 4,7 pct., hvilket er den højeste vækst i BNP siden 1994.

Beskæftigelsen lod sig dog ikke mærke med den manglende vækst i første kvartal, men steg med knap 31.000 personer.

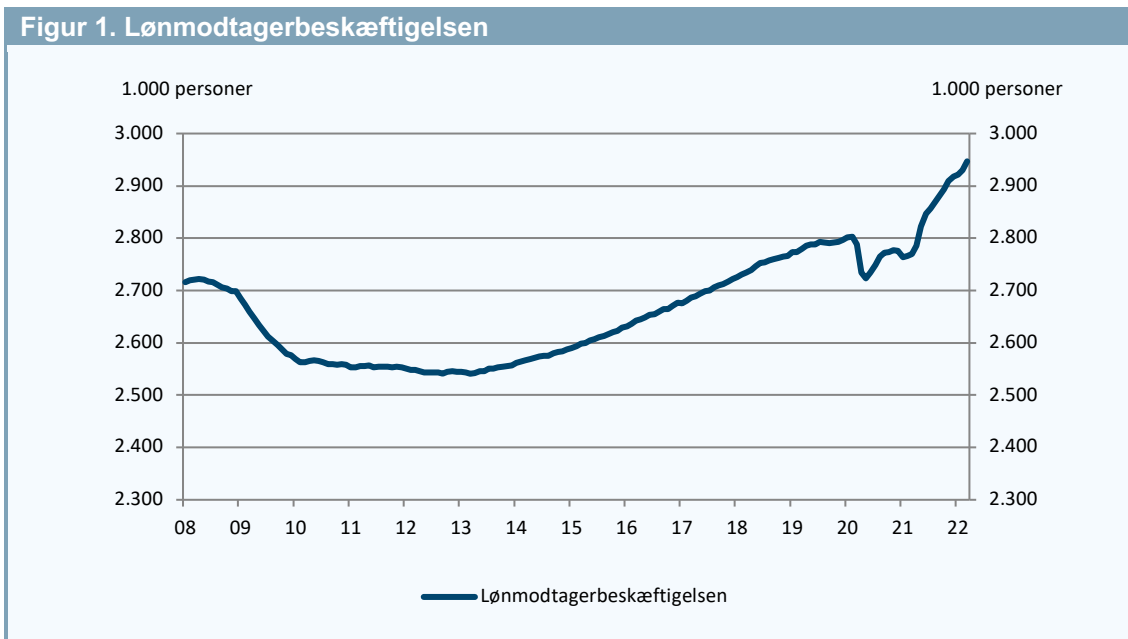
Tabel 1. Udviklingen i BNP

	2021K4-2022K1	2021K1-2022K1	2021
Realvækst i pct.			
BNP	-0,1	6,7	4,7
- Privat forbrug	-1,2	6,9	4,2
- Offentligt forbrug	-1,8	0,2	3,7
- Faste bruttoinvesteringer	2,6	6,8	5,6
- Lagerinvesteringer mv. (1)	0,2	1,3	0,3
Eksport	-1,1	4,3	7,8
Import	-2,2	3,4	8,2
Ændring, 1.000 personer			
Beskæftigelse	30,8	179,4	78,2

Anm.: (1) angiver bidrag til BNP-vækst
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik, tabel NKN1 og NAN1

Det samme billede fremgår af lønmodtagerbeskæftigelsen, der fortsat stiger hver måned. Det fremgår af Figur 1. Lønmodtagerbeskæftigelsen steg lidt mindre i december 2021 til februar 2022, men er i marts 2022 fortsat op med en stigning over 15.000 personer.

Lønmodtagerbeskæftigelsen er nu 144.500 personer større end i februar 2020 inden corona. Langt størstedelen, omkring 110.000 personer, er øget beskæftigelse i den private sektor.

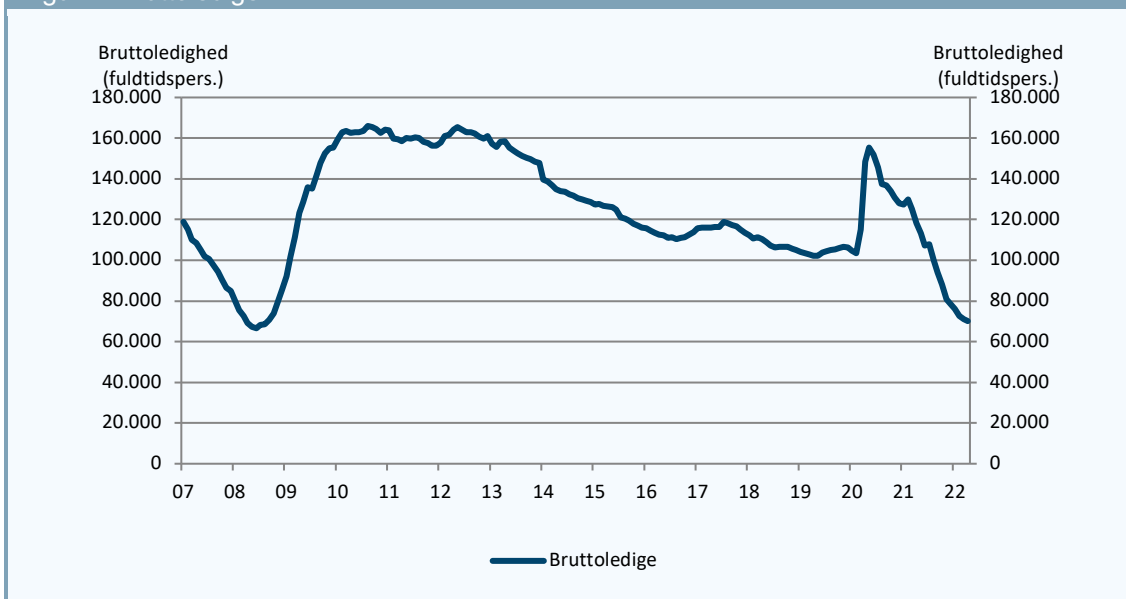

Anm.: Data er korrigeret for sæsonudsving.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik, tabel LBESK03.

Samme positive takter ser vi fra arbejdsløsheden. Arbejdsløsheden var i april 2022 nede på 70.000 fuldtidspersoner, hvilket er 33.000 fuldtidspersoner lavere end i februar 2020 før corona. Det fremgår af Figur 2. Arbejdsløsheden er dermed på det laveste niveau, den nogensinde har været på – på nær 5 måneder i midten af 2008. Faldet i arbejdsløsheden er nu ved at bremse op, og der er dermed tegn på, at arbejdsmarkedet bremser lige så stille op sammen med væksten.

Figur 2. Bruttoledige

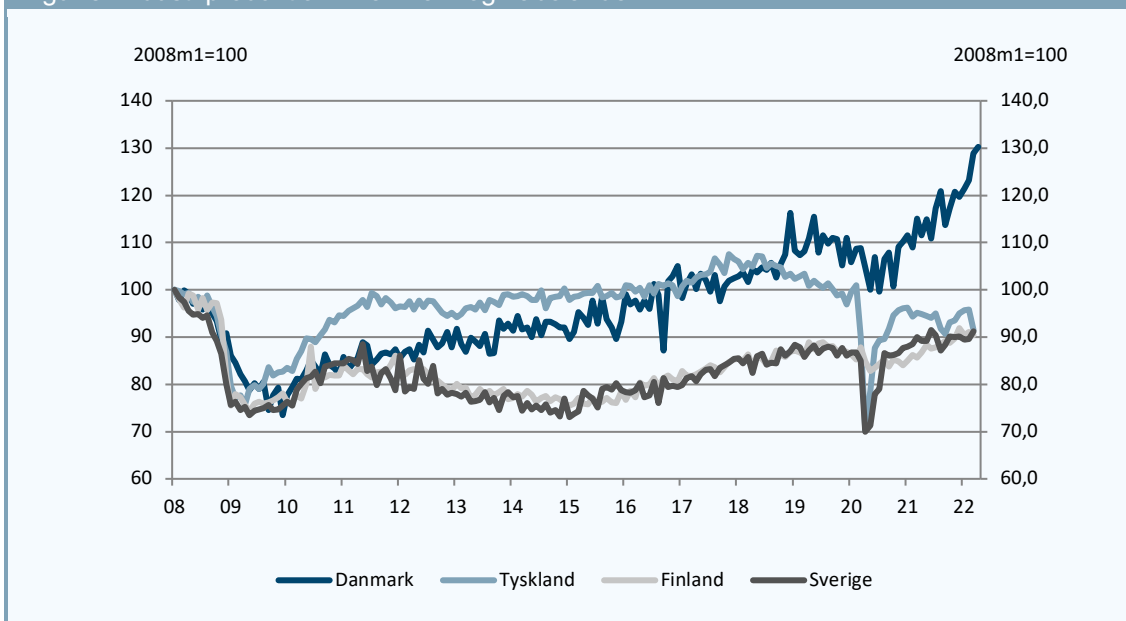

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik, tabel AUS07.

Industrivirksomhedernes største problem er mangel på materialer eller udstyr

Opbremsningen i BNP kan ikke genfindes i industrien. Industriproduktionen svinger fra måned til måned, men trenden har været opadgående siden efteråret 2020. Det fremgår af Figur 3. I april steg industriproduktionen med 1,1 pct., hvis særligt skyldtes medicinalindustrien. Medicinalindustrien klarer sig traditionelt godt ligegyldigt, om der er høj- eller lavkonjunktur, og hjælper med at stabilisere dansk økonomi. Sammenligner man den danske industri med vores nabolande, er den danske produktion omkring 30 pct. højere end i starten af 2008, mens vores naboers industriproduktion er omkring 10 pct. lavere end i starten af 2008.

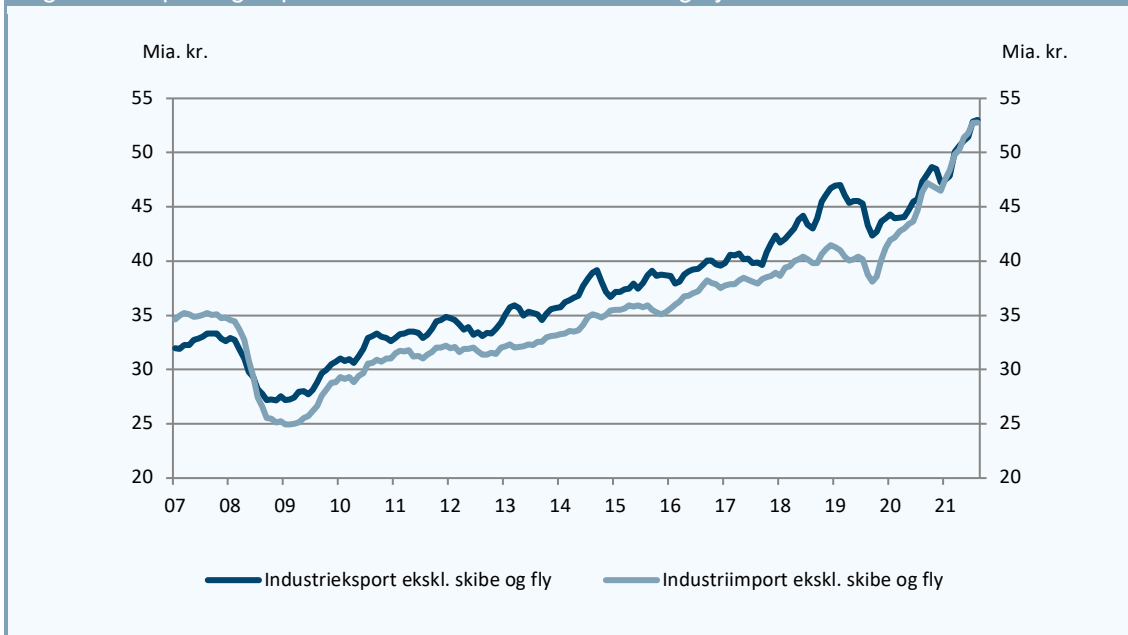
Figur 3. Industriproduktion i Danmark og nabolande

Kilde: AE pba. Eurostat, Production in industry – monthly data [sts_inpr_m]

En af grundene til, at industriens produktion fortsætter opad, er at efterspørgslen efter industriens varer bliver ved med at stige. Således er eksporten af industrivarer nu over 50 mia. kr. om måneden. Det fremgår af figur 4. Det bemærkes her, at opgørelsen er i løbende priser, hvorfor prisstigninger de seneste måneder kan have holdt hånden under eksporten i løbende priser, mens eksporten målt i mængder er faldet. Det lader til at være tilfældet for den samlede eksport. Ser man specifikt på mængdeindeks for industrieksporten, har der også i april været en opbremsning. Eksporten af industrivarer ligger dog fortsat på et højt niveau.

Figur 4. Eksport og import af industrivarer ekskl. skibe og fly

Anm: Opgørelsen er ekskl. skibe og fly, sæsonkorrigeret. Der er taget et 3-måneders glidende gennemsnit

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik, tabel UHV1

Når eksporten af industrivarer stiger, skyldes det en bred efterspørgsel efter danske varer. Ser man på eksporten af industrivarer i april 2022 i forhold til april 2021, er den vokset med to cifrede vækstrater til en lang række lande. Det fremgår af Tabel 2.

Det bemærkes dog her, at Tabel 2 er inkl. eksport af skibe og fly, der ikke kan renses ud af tallene. Der kan derfor ikke sammenlignes med Figur 4. Eksport af skibe og fly kan give meget store udsving, hvilket f.eks. ses af eksporten til Storbritannien, hvor væksten de seneste år har været to cifret.

Tabel 2. Udvikling i dansk industrieksport fordelt på landegrupper og lande

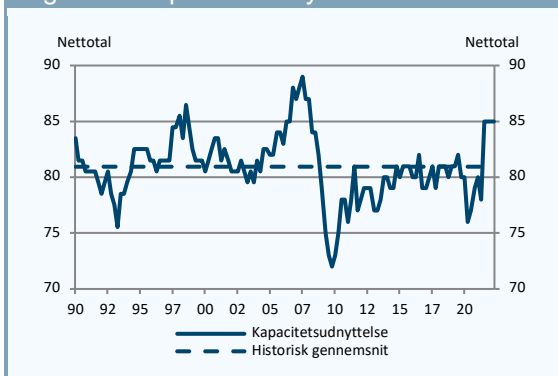
	Eksportandel 2021	2018	2019	2020	2021	april 2022
	Pct.					
I alt	100,0	3,7	8,9	-2,5	9,6	8,1
EU-27	49,8	6,5	5,4	-1,5	9,2	11,3
Tyskland	12,8	8,3	2,0	-9,8	8,5	13,1
Sverige	9,7	0,9	0,4	-1,2	17,8	-0,6
Holland	4,6	18,6	23,7	25,2	-17,6	-0,6
Frankrig	3,9	6,7	5,1	-1,6	13,0	21,2
Italien	2,0	6,0	-1,8	-7,7	14,7	7,6
Polen	3,5	9,0	17,7	13,0	15,9	32,3
Finland	2,4	-5,5	2,3	3,4	20,7	12,1
Øvrige EU	10,8	7,2	6,5	-6,2	11,2	16,3
Ikke-EU lande	50,2	1,0	12,5	-3,4	10,0	5,0
Norge	6,6	2,7	8,1	-4,5	10,5	12,7
Storbritannien	5,5	-19,6	-7,1	-24,2	37,5	-32,1
USA	11,7	9,5	39,5	2,0	-6,5	-11,4
BRIK	8,0	0,2	19,1	5,7	15,9	43,0
Øvrige ikke-EU-lande	18,4	5,6	4,1	-4,0	13,3	14,4

Anm.: Data i denne tabel kan ikke sammenlignes med tallene i figur 4, fordi tallene i denne tabel er inkl. eksporten af skibe mv., mens de i figur 4 er ekskl. skibe mv. Eksporten af skibe mv. kan ikke skilles ud af tallene i tabellen. Data er ikke sæsonkorrigeret. April 2022 er vækst i forhold til april 2021

Kilde: AE på baggrund af Statistikbanken, tabel UHV4.

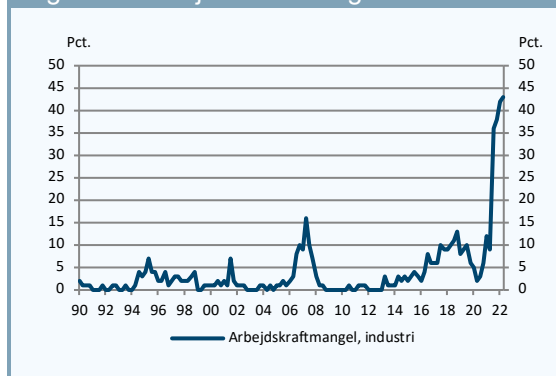
Dermed ikke sagt at alt er fryd og gammen i industrien. Industrien er under betydeligt pres fra de globale forsyningskæder, og i andet kvartal 2022 meldte 2 ud af 3 industrivirksomheder om mangel på materialer og/eller udstyr i en sådan grad, at det begrænsede deres produktion. Dertil kommer, at der også er 43 pct. af industrivirksomhederne, der mangler arbejdskraft. Det fremgår af Figur 5B. Dermed ligger kapacitetsudnyttelsen også et stykke over det historiske gennemsnit, hvilket fremgår af Figur 5A. Kapacitetsudnyttelsen har dog været højere endnu i perioden før finanskrisen.

Figur 5A. Kapacitetsudnyttelse i industrien

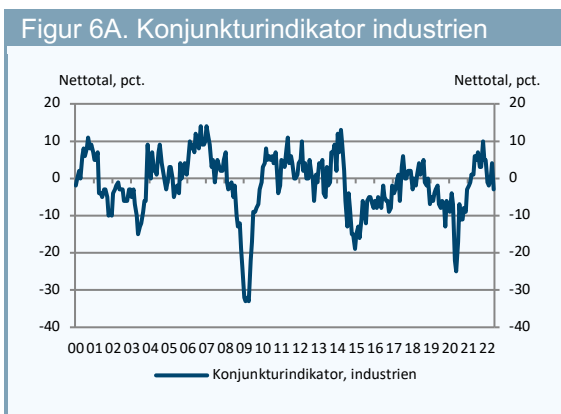
Kilde: AE pba. Danmarks Statistik, tabel BAR04 og BAR04X.

Figur 5B. Arbejdskraftsmangel i industrien

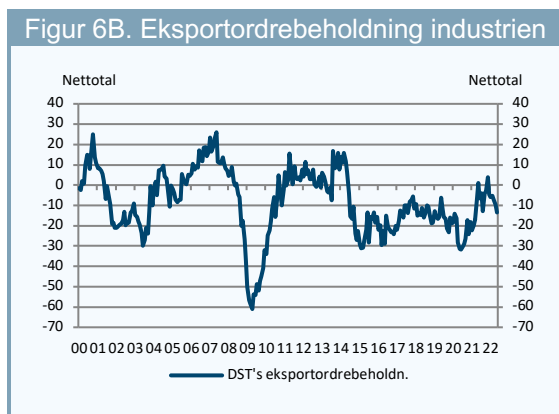

Kilde: AE pba. Danmarks Statistik, tabel BAR03.

Humøret i industrien er også blevet dårligere, da konjunkturindikatoren for industrien har svinget omkring 0 siden årsskiftet, og i maj 2022 er negativ igen. Det fremgår af Figur 6A. Samtidig er vurderingen af eksportordrebeholdningen blev dårligere, hvilket fremgår af Figur 6B.

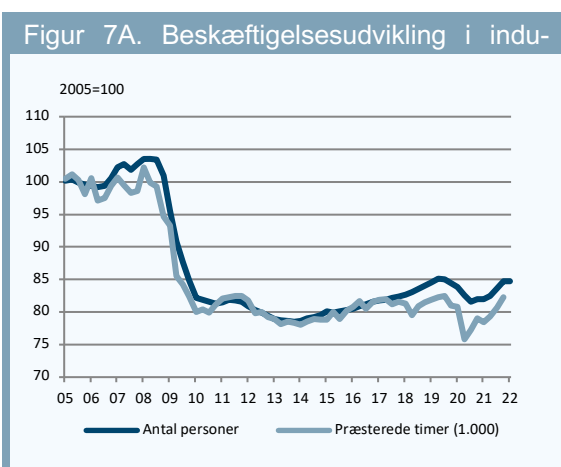

Kilde: AE pba. Danmarks Statistik, tabel BAR08.

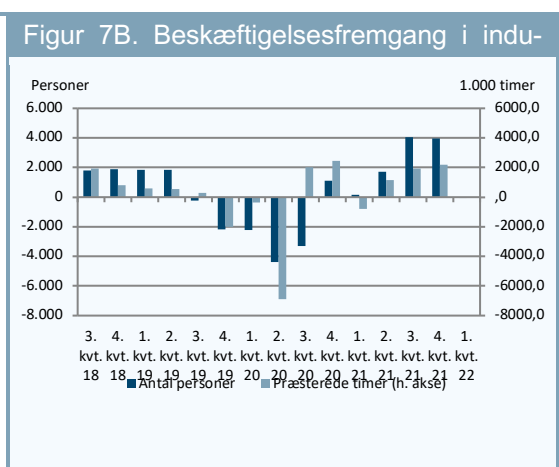
Kilde: AE pba. Danmarks Statistik, tabel BAR07.

Beskæftigelsen i industrien er steget til omtrent samme niveau som i 2019, mens de præsterede timer ikke er fulgt helt med op. Det fremgår af Figur 7A og 7B. Det er samme tendens, der generelt har været på det private arbejdsmarked. Bemærk dog, at antallet af præsterede timer endnu ikke er offentliggjort for første kvartal 2022.

Anm.: Der er ikke offentliggjort tal for præsterede timer i 1. kvartal 2022.

Kilde: AE pba. Danmarks statistik, tabel NKBB10

Anm.: Der er ikke offentliggjort tal for præsterede timer i 1. kvartal 2022.

Kilde: AE pba. Danmarks Statistik, tabel NKBB10

Det Økonomiske Råd: Omtrent stilstand i dansk økonomi

Den seneste prognose for dansk økonomi kommer fra Det Økonomiske Råd og blev offentliggjort den 31. maj 2022. Hovedtallene ses i Tabel 3. Det bemærkes, at Det Økonomiske Råds prognose er udkommet før BNP-tallene for første kvartal 2022. Prognosen lå dog nogenlunde i tråd med BNP-tallene fra første kvartal 2022.

Det Økonomiske Råd forventer, at BNP vil være omtrent uændret igennem 2022. Der vil stadig være en høj årsvækst, hvilket skyldes, at dansk økonomi gik ind i 2022 markant over niveauet for 2021 som gennemsnit. Dertil forventer de svag vækst i 2023.

Det Økonomiske Råd forventer, at fald i den offentlige efterspørgsel, høj inflation samt forsyningskædeforstyrrelser vil fjerne væksten igennem 2022. Det forventes dog, at væksten vender tilbage i 2023 i takt med, at forsyningskæderne bliver mere stabile, og inflationen falder tilbage til et lavere niveau.

Tabel 3. Oversigt over nøgletal fra Dansk Økonomi, forår 2022			
	2021	2022	2023
	Realvækst, pct.		
BNP	4,7	3,5	0,6
Privat forbrug	4,2	2,1	1,6
Offentligt forbrug	3,7	1,0	0,4
Offentlige investeringer	4,3	-3,9	7,0
Boliginvesteringer	6,1	0,6	-1,0
Faste erhvervsinvesteringer	5,8	1,6	-2,8
Lagerændringer (vækstbidrag)	0,3	0	-0,2
Eksport	7,8	5,8	2,5
Import	8,2	2,5	2,5
	Ændring i 1.000 personer		
Arbejdsstyrke, i alt	51	45	-23
Beskæftigelse, i alt	77	80	-38
	1.000 personer		
Nettoledighed	94	58	74
	Vækst, pct.		
Forbrugerpriser	2,1	4,9	2,5
Huspriser (enfamiliehuse)	10,6	4,5	-0,8
	Pct. BNP		
Betalingsbalance	8,3	9,5	8,9
Offentlig saldo	2,3	0,6	-0,3

Kilde: <https://dors.dk/vismandsrapporter/dansk-oekonomi-foraar-2022>

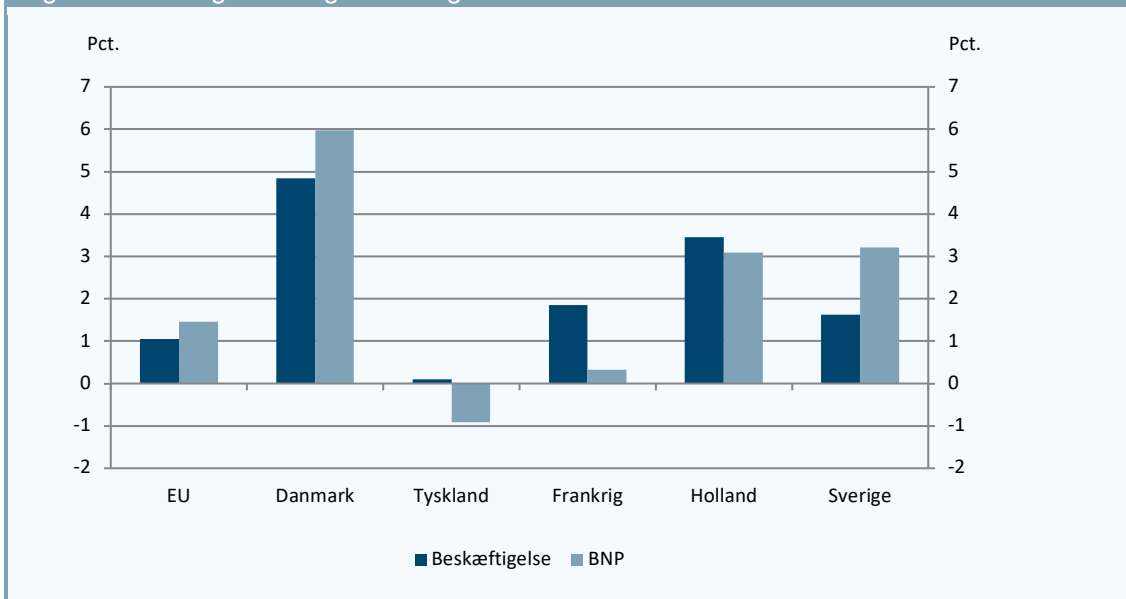
AE's billede af konjunktursituationen flugter nogenlunde med Det Økonomiske Råds – dog med en væsentlig undtagelse. Det Økonomiske Råds forventer, at beskæftigelsen falder med næsten 40.000 personer i 2023. Det virker som et voldsomt fald og er kun set i fire år siden 1966 – heraf to af årene i finanskrisen. AE forventer, at beskæftigelsesfremgangen løjer af, og det er muligt, at beskæftigelsen vil falde svagt, men vi forventer ikke et fald i den størrelsesorden, som Det Økonomiske Råd forventer.

Verdensøkonomierne skal balancere genopretning og høj inflation på samme tid

Væksten i verdensøkonomien blev i 2021 5,8 pct. ifølge OECD. Det forventes at falde til 3,0 pct. i 2022. Det skyldes, at mange lande har fået genoprettet deres økonomier efter coronapandemien, og de derfor vil opleve lavere vækst. Der er dog fortsat lande, der ikke har indhentet det tabte, mest prominent Tyskland, hvis BNP fortsat er knap 1 pct lavere end før corona. Det fremgår af Figur 8. Her fremgår det også, at i både EU og specifikke vigtige handelspartnere for Danmark er både BNP og beskæftigelse nu over niveauet fra fjerde kvartal 2019. Særligt er Danmark

kommet rigtig godt igennem – bedre end de fleste andre. USA har f.eks. genoprettet deres økonomi for længst, men beskæftigelsen ligger fortsat under niveauet, før corona ramte.

Figur 8. Udvikling i BNP og beskæftigelse fra 4. kvartal 2019 – 1. kvartal 2022

Anm: Data er sæsonkorrigeret.

Kilde: AE pba. Eurostat, tabel name_q_pe og name_q_gdp og OECD, tabel QNA.

Udover manglende power fra en genopretning så er store dele af verdensøkonomien blevet ramt af høj inflation. Det er delvist en konsekvens af krigen i Ukraine, der har fået energipriserne til at stryge i vejret, det er delvist en konsekvens af øget efterspørgsel på bagkant af coronapandemien, og det er delvist en konsekvens af forsyningskædeproblemer. Den høje inflation og tilhørende usikkerheder ved krigen i Ukraine er efterhånden ved at have sat sig i vækstforventningerne, der er blevet markant nedjusterede. Det fremgår af Tabel 4.

Væksten i både eurozonen, Tyskland og USA er nedjusteret med 1-1,5 pct.point fra februar 2022 til maj 2022 i Consensus Forecasts, der er en samling af skøn fra forskellige prognosemagere. Dertil er usikkerheden øget markant. Dette skyldes særligt, at ingen ved, hvor meget og hvor hurtigt centralbankerne vil hæve renterne for at bekæmpe inflationen. Rentestigningerne vil nemlig medføre mindre efterspørgsel, men man kan ikke planlægge efter hvor meget eller præcis hvornår.

Tabel 4. Forventninger til væksten (Consensus Forecasts, maj 2022)

	2022	2022	2023	2023
Consensus Forecasts, maj 2022		CF februar 2022		CF februar 2022
Eurozone	2,7	3,9	2,2	3,1
Tyskland	2,0	3,5	2,4	2,7
USA	2,8	3,7	2,1	2,5

Kilde: AE pba. Consensus Forecasts, maj 2022 og februar 2022.

Industrien rammes hårdest, hvis Rusland lukker for gassen

Ruslands invasion af Ukraine har medført økonomiske konsekvenser - ikke kun for Ukraine, men også for Rusland og resten af verdensøkonomien. Således er dansk økonomi også blevet ramt. Denne analyse søger at give et svar på, hvor hårdt den danske økonomi bliver ramt, og særligt hvilke konsekvenser det har for den danske industri.

Dansk økonomi bliver ramt på tre måder.

- Gennem mindre eksport til Rusland grundet sanktioner
- Gennem højere energipriser (og følgende øvrige priser)
- Gennem mindre eksport til øvrige lande, da de også rammes af de to første

Hertil kommer, at den generelle usikkerhed kan dæmpe forbruget og investeringerne både indenlands og udenlands. Denne meget usikre effekt er der dog set bort fra i denne analyse.

Effekten af mindre eksport til Rusland grundet sanktioner er ganske lille. Eksporten til Rusland udgør ca. 1 pct. af dansk eksport, og heraf er noget undtaget, fordi mad og medicin er undtaget sanktionerne.

Ruslands invasion af Ukraine har også fået energipriserne til at skyde i vejret. Det er særligt på gas, da Rusland eksporterer en del gas til EU, og der har været usikkerhed omkring om Rusland ville lukke for gassen. Det har Rusland nu gjort til blandt andet Danmark, hvilket behandles yderligere nedenfor. Effekten af højere energipriser påvirker dansk økonomi gennem to kanaler. Gennem virksomhederne og gennem forbrugerne.

Når virksomhederne oplever højere energipriser, bliver deres produktionsomkostninger højere. Det medfører, at de enten skal sætte priserne op, eller sænke deres profit i en periode. Med så markante prisstigninger er det næsten umuligt for virksomhederne at tage tabet indenfor deres profit. Derfor har de hævet priserne. Højere salgspriser betyder, at der vil være mindre efterspørgsel efter deres varer og tjenester – både fra forbrugerne her til lands og fra forbrugere og virksomheder i udlandet. Mindre efterspørgsel betyder, at virksomhederne må sænke deres produktion og afskedige folk. Højere energipriser fører altså via virksomhederne til lavere vækst og lavere beskæftigelse.

Når forbrugerne oplever højere energipriser, vil de egentlig gerne sænke deres efterspørgsel efter energi. Det kan dog være svært, da der er et minimumsforbrug af energi, man har behov for til at holde sig varm, holde maden kold og kunne se en hånd frem for sig om aftenen, når det er vinter. Derfor er forbrugerne nødt til at enten at skære ned på øvrigt forbrug eller bruge flere penge end ellers. Mange vil ikke have muligheden for det sidste, og mange vil gerne have omtrentligt samme opsparing som før, og derfor vil efterspørgslen fra forbrugerne falde yderligere. Dertil kommer effekten af færre beskæftigede end ellers, der vil forbruge mindre, end hvis de var i beskæftigelse. Højere energipriser vil derfor medføre lavere vækst og beskæftigelse via forbrugerne også.

Den tredje effekt skyldes, at udlandet rammes på samme måde som Danmark af de to første effekter. Det betyder mindre efterspørgsel fra udlandet og dermed mindre eksport, lavere vækst og lavere beskæftigelse.

De tre mekanismer påvirker industrien forskelligt

Som nævnt er effekten af sanktionerne ikke særlig stor – det gælder både for den samlede danske økonomi, og når vi ser på industrien særskilt. Når det kommer til de to andre mekanismer, så handler effekten på industrien om, hvor stor en effekt der kommer fra eksporten. 55 pct. af industriens omsætning i 2018 kom nemlig fra eksporten, mens kun 6 pct. af industriens omsætning kommer direkte fra det private forbrug. Industrien bliver dermed ikke i første omgang ramt syn-derligt hårdt af, at forbrugerne spænder livremmen ind.

Hvor hårdt dansk økonomi og dansk industri bliver ramt, handler dermed både om, hvor hårdt energipriserne isoleret set rammer i Danmark og hvor meget udlandet vil sænke deres efterspørgsel efter dansk producerede varer og tjenester.

Det har der været meget interesse for, og forskellige institutioner er kommet med forskellige bud på, hvor hårdt dansk økonomi vil blive ramt. AE har i en analyse vist, at de højere energipriser kan medføre lavere vækst i størrelsesordenen 1 pct.point i 2022. Finansministeriet har set på en række scenarier, der har effekter mellem 0,6 og 2,8 pct.point i 2022. Nationalbanken mener, at krigen i Ukraine i hovedscenariet mindsker væksten med 1 pct.point, men med risiko for at væksten kan falde med 2,2 pct.point.

Dertil har institutionen NIESR beregnet effekter på verdensøkonomien med modellen NiGEM, hvor de finder, at euroområdetets BNP mindskes med 0,9 pct.

Ingen af analyserne har dog set på påvirkningen af industrien, og derfor laves her en ny beregning på ADAM. Der tages udgangspunkt i det modul, som ADAM-gruppen har udviklet til formålet – specifikt scenarie 2.

I dette scenarie lægges det til grund at økonomierne rundt om i verden rammes med den effekt, som institutionen NIESR har beregnet. Dertil er lagt en stigning i olieprisen ind på 43,8 pct. og en stigning i øvrige energipriser på 56,3 pct. De øvrige energipriser dækker over al energi på nær olie og kul. Den antagne prisstigning er derfor væsentligt lavere end, hvad vi har set indtil nu i forhold til gas. Det skyldes, at der også indgår f.eks. elektricitet og fjernvarme i samme pris. Scenariet antager, at effekterne halveres i 2023 og forsvinder herefter.

Effekterne af dette stød ses i tabel 1. BNP bliver 1,4 pct. lavere i 2022 og 1,2 pct. lavere i 2023. Det er lidt kraftigere, end hvad AE tidligere har beregnet, hvilket primært skyldes en større forværring af verdensøkonomien end antaget tidligere. I dette scenarie falder produktionen målt ved BVT i industrien med 2 pct., hvilket er mere end BNP. Det skyldes, at produktionen i industrien omtrent følger ændringer i vareeksporten, der falder 2,2 pct. i 2022. Eksporten falder mere end BNP, da det offentlige forbrug er omtrent uændret, og derfor lægger en dæmper på udsvingene i BNP.

I dette scenarie bliver beskæftigelsen i industrien omkring 2.750 personer lavere i 2022 end ellers, faldende til 2.000 personer lavere i 2023.

Tabel 1. Effekter af NIESR stød på dansk økonomi

	2022	2023
BNP, pct.	-1,4	-1,2
Beskæftigelse, personer	-19.850	-20.900
Eksport, pct.	-2,3	-1,0
Vareeksport, pct.	-2,2	-1,0
Produktion(BVT) i industrien, pct.	-2,0	-1,2
Beskæftigelse i industrien, personer	-2.750	-2.050

Anm.: Industrien er defineret som erhvervene nf og nz i ADAM.
 Kilde: AE på baggrund af NIESR og Danmarks Statistik, ADAM.

Hvordan påvirker Ruslands stop for gaseksport til Danmark økonomien?

De tre mekanismer beskrevet ovenfor er dem, vi ved, dansk økonomi vil blive ramt igennem, og som vi nogenlunde kender effekterne af, da de følger den normale måde økonomien fungerer på. Men Rusland har netop lukket for gassen til Holland og Danmark, udover Polen, Finland og Bulgarien, hvilket sætter økonomien i en situation, vi ikke kender på samme måde.

I udgangspunktet importerer Danmark kun en ret lille del af den naturgas, der bruges, direkte fra Rusland. Samtidig står Danmark til at blive nettoeksportør af naturgas fra slutningen af 2023 med genåbningen af Tyrafeltet i Nordsøen. Indenfor halvandet til to år vil Danmark derfor ikke have problemer med gasforsyningen, hvis man kunne undlade at eksportere. Vi må dog forvente, at Danmark skal være solidariske med EU, der samlet importerer 40 pct. af den naturgas, der bruges, fra Rusland. Dertil kommer, at selv hvis Danmark ikke kom til at mangle naturgas, kunne dansk økonomi stadig blive ramt hårdt – særligt hvis Tyskland ikke længere kunne købe russisk gas.

Som nævnt vil en lukning af gassen udfordre den måde, vi normalt mener, at økonomien fungerer på. De økonomiske modeller er modelleret til, at økonomien fungerer normalt. Det vil sige, at knaphed af ressourcer er svært at få ind i modellen, da det normalt antages, at du kan købe alt hvad du har brug for, så længe du er villig til at betale den givne pris. Det er ikke tilfældet, hvis vi lægger sanktioner på import fra Rusland, eller hvis Rusland ikke vil sælge gas til Europa.

En række aktører er dog alligevel kommet med bud på, hvordan tysk økonomi eller euroområdet økonomi vil blive ramt af et totalt stop for gas fra Rusland. De er gennemgået i en analyse, AE har lavet i maj, der gennemgår litteraturen af BNP-effekter af gasstop eller højere gaspriser. Den største effekt finder Goldman Sachs med en effekt på euroområdet økonomi på 2,2 pct.

Da modellen ikke kan håndtere, at der er et produktionsinput, som ikke længere kan fås i den mængde, der skal bruges, må vi lægge det ind i modellen på anden vis. Vi laver endnu en beregning på ADAM på samme måde som før. Vi lægger til grund, at EU's økonomi sænkes med 2,2 pct. i både 2022 og 2023. Der bruges den størst fundne effekt for at forsøge at illustrere et meget pessimistisk scenarie. Dertil øges olieprisen (og øvrige energipriser), så den stiger svarende til et niveau på 120 dollar per tønde. Herefter antages, at virksomhederne kan købe den gas, de har brug for til den produktion, de ender med (eller kan substituere over til en anden energikilde).

At modellen har svært ved at håndtere knaphed på input, gør, at modellens resultater er skævt på to fronter. For det første er modellen nok mere optimistisk end virkeligheden. Dette sker, da deciderede lukninger af virksomheder eller produktion ikke finder sted i modellen. For det andet er gas som produktionsinput ikke jævnt fordelt over hele økonomien, men centreret blandt relativt få virksomheder. F.eks. er der kun 47 virksomheder på Energistyrelsens liste over gaskunder, der ikke vil få leveret gas, hvis Danmark kommer i bekneb. Det betyder, at produktionen ikke vil blive ramt ligeligt, men i stedet blive meget hårdt ramt punktvist. Der er særligt mange industri- virksomheder på listen over ikke-beskyttede kunder, og dermed vil industrien formentlig blive hårdere ramt end angivet her.

De beregnede effekter af, at Rusland lukker for gassen til hele EU, er vist i tabel 2. I dette scenarie sænkes BNP med 2,5 pct. i 2022 i forhold til en situation helt uden krig og forøgede energipriser. Industrien rammes også hårdere, da produktionen (BVT) i industrien falder med 3,8 pct. i 2022 og 3 pct. i 2023. Beskæftigelsen i industrien rammes også hårdere med lidt over 6.000 færre beskæftigede i både 2022 og 2023.

Tabel 2. Effekter af hvis Rusland lukker for gassen på dansk økonomi

	2022	2023
BNP, pct.	-2,5	-2,3
Beskæftigelse, personer	-38.150	-45.850
Eksport, pct.	-4,2	-2,8
Vareeksport, pct.	-3,9	-2,7
Produktion(BVT) i industrien, pct.	-3,8	-3
Beskæftigelse i industrien, personer	-6.150	-6.250

Anm.: Industrien er defineret som erhvervene nf og nz i ADAM.

Kilde: AE på baggrund af Goldman Sachs og Danmarks Statistik, ADAM.

Metode: Sådan har vi gjort

Analysen er foretaget på baggrund af to kørsler på den makroøkonometriske model ADAM, version Okt20.

Den første kørsel er på ADAM's Ukrainemodul, scenarie 2. Her er antaget en stigning i olieprisen svarende til 102 dollar per tønde samt tilhørende stigninger i andre energipriser, og verdens efterspørgsel efter danske varer er antaget at falde med BNP-ændringen fra NIESR's bud på BNP-effekter af krigen.

Den anden kørsel antager, at euroområdet efterspørgsel efter danske varer falder med 2,2 pct. i forhold til grundkørslen i både 2022 og 2023. Samtidig antages en stigning i olieprisen svarende til 120 dollar per tønde og tilsvarende stigninger i øvrige energipriser.

Litteraturliste:

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd: Usikre BNP-effekter af et stop for russisk gas, maj 2022.

<https://www.ae.dk/analyse/2022-05-usikre-bnp-effekter-af-et-stop-for-russisk-gas>

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd: Stigende energipriser og krig dæmper væksten med ét procentpoint, marts 2022.

<https://www.ae.dk/analyse/2022-03-stigende-energipriser-og-krig-daemper-vaeksten-med-et-procentpoint>

Danmarks Statistik, modelgruppen: Ukraine-modul, marts 2022.

Danmarks Nationalbank: Krig i Ukraine dæmper væksten og øger priserne, marts 2022.

[https://www.nationalbanken.dk/da/publikationer/Sider/2022/03/Udsigter-for-dansk-oekonomi---](https://www.nationalbanken.dk/da/publikationer/Sider/2022/03/Udsigter-for-dansk-oekonomi---Krig-i-Ukraine-daemper-vaeksten-og-oeger-priserne.aspx)

[Krig-i-Ukraine-daemper-vaeksten-og-oeger-priserne.aspx](https://www.nationalbanken.dk/da/publikationer/Sider/2022/03/Udsigter-for-dansk-oekonomi---Krig-i-Ukraine-daemper-vaeksten-og-oeger-priserne.aspx)

Dansk Industri: Ruslands invasion af Ukraine svækker væksten, marts 2022.

<https://www.dansk-industri.dk/arkiv/analyser/2022/3/ruslands-invasion-af-ukraine-svakker-vaeksten/>

Finansministeriet: Robust dansk økonomi godt rustet til usikre tider, marts 2022.

<https://fm.dk/nyheder/nyhedsarkiv/2022/marts/robust-dansk-oekonomi-godt-rustet-til-usikre-tider/>

NIESR: The Economic Costs og the Russia-Ukraine Conflict, marts 2022.

<https://www.niesr.ac.uk/publications/economic-costs-russia-ukraine-conflict?type=policy-papers>